

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 178/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť T. Ď., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tošs 6/09 z 26. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. Ď. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2009 doručená sťažnosť T. Ď., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 od. 3 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tošs 6/09 z 26. marca 2009 (ďalej len „uznesenie z 26. marca 2009“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako spoluobvinený spolu s V. H. a M. M. trestne stíhaný pre trestné činy vydierania a iné. Do väzby bol sťažovateľ vzatý 27. septembra 2008. Na návrh prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009 bola uznesením Špeciálneho súdu sp. zn. Tp 9/2009 zo 17. marca 2009 (ďalej len „uznesenie zo 17. marca 2009“) predĺžená lehota trvania väzby u všetkých obvinených do 27. septembra 2009. Sťažovateľ spolu s ostatnými spoluobvinenými podali po svojom výsluchu sťažnosť proti tomuto uzneseniu priamo do zápisnice a neskôr ju i písomne doplnili.

Sťažnosť odôvodnil sťažovateľ tým, že v konaní, ktoré vydaniu uznesenia zo 17. marca 2009 predchádzalo, bolo porušené jeho právo na obhajobu a „*právo na obhajcu*“. K porušeniu týchto práv malo dôjsť podľa sťažovateľa v dôsledku toho, že *«Pôvodný obhajca JUDr. J. F. pred začatím verejného zasadnutia oznámil súdu, že nás ďalej neobhajuje, pretože príbuzní zvolili obhajcu JUDr. J. B., advokáta Advokátskej kancelárie v G. JUDr. J. B. bol mne, sťažovateľovi, a ostatným spoluobvineným zvolený v súlade s § 39 ods. 2 Tr. por. a prevzal obhajobu 16. 3. 2009 nemajúc k dispozícii návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby. Prostredníctvom príbuzným mňa, sťažovateľa, bolo obhajcovi oznámené, že 17. 3. 2009 o 10:30 hod sa uskutoční verejné zasadnutie vo veci predĺženia lehoty väzby. Takto obhajca mňa, sťažovateľa, prevzal obhajobu 16. 3. 2009 a verejné zasadnutie bolo určené na 17. 3. 2009, takže obhajca nemal možnosť preštudovať si spisový materiál, ani komunikovať so mnou, sťažovateľom. Obhajca toto oznámil súdu na verejnom zasadnutí a žiadal o jeho odročenie za účelom preštudovania spisového materiálu. Sudkyňa zrušila termín verejného zasadnutia, nariadila výsluch obvinených, ktorého výsluchu sa obhajca pre plnenie neodkladných povinností nezúčastnil.*

Ja, sťažovateľ, a ostatní obvinení sme chceli vypovedať, ale len za prítomnosti obhajcu. Výsluch sa však konal. Ja, sťažovateľ tento hodnotím ako výsluch silný, bez obhajcu, pri nutnej obhajobe, čo je porušením práva na obhajobu. Aj keď sa možno stotožniť s tvrdením, že sudkyňa pre prípravné konanie nemala povinnosť rozhodnúť o návrhu prokurátora na verejnom zasadnutí, jej povinnosťou bolo zabezpečiť, aby mi bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, aby som sa mohol tak obhajovať nielen sám, ale aj prostredníctvom obhajcu, o prítomnosť ktorého som dôrazne žiadal (čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, III. ÚS 41/2001. Nález z 12. júla 2001. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2001, s. 290). Nepostačuje len aby mne, sťažovateľovi, ako obvinenému bola daná možnosť osobne sa vyjadriť pred sudcom k veci, o ktorej sa malo rozhodovať, teda k návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, a to aj za situácie, kedy nám mal byť doručený návrh na vyjadrenie.

Ak sudkyňa pre prípravné konanie mala akýkoľvek problém s obhajobou, túto situáciu mohla prekonať využitím inštitútu náhradného obhajcu (§ 42 Tr. por.). Verejné zasadnutie 17. 3. 2009 o 10:30 hod sa nekonalo, pričom v ten deň bola možnosť ustanovenia náhradného obhajcu „krátkou cestou“. Všetko s ohľadom na to, že pri neskoršom výsluchu toho istého dňa o 11:15 hod som ja, sťažovateľ, a aj ostatní obvinení uvádzali, že bez prítomnosti obhajcu nebudeme vypovedať. Osobné vyjadrenie a možnosť osobne sa vyjadriť pred sudcom k veci nemôže nahradiť odbornú pomoc - službu obhajcom. Obhajoba obhajcom v trestnom konaní je nezastupiteľná.»

K porušeniu práv obhajoby malo dôjsť aj preto, že „vo veci došlo k rozhodnutiu jedným rozhodnutím súdu ohľadom všetkých obvinených, hoci išlo o rozhodovanie o predĺžení väzby v lehote nad 6 mesiacov“. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie namietal, že v uznesení z 26. marca 2009 nie sú individualizované dôvody predĺženia jeho väzby, preto takéto rozhodnutie nie je podľa neho riadne odôvodnené. Spoločné odôvodnenie väzby všetkých obvinených v predmetnej veci bolo možné podľa sťažovateľa akceptovať vzhľadom na skupinový charakter trestnej činnosti, za ktorú je trestne stíhaný v počiatočnom štádiu väzby, ale nie pri rozhodovaní o jej predĺžení.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením najvyššieho súdu z 26. marca 2009 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru, zrušil uvedené uznesenie a prikázal prepustiť sťažovateľa na slobodu a súčasne zaviazal najvyšší súd na úhradu trov konania v sume 231,80 € na účet jeho právneho zástupcu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha

ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 26. marca 2009.

K porušeniu práva na obhajobu sťažovateľa, a tým aj k zásahu do jeho ďalších práv malo dôjsť pre nedostupnosť odbornej pomoci obhajcu. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval tým, že jeho novozvolený obhajca, ktorého mu zvolili príbuzní len deň pred termínom konania nariadeného verejného zasadnutia, si nemal možnosť pred rozhodnutím súdu o predĺžení jeho väzby preštudovať spisový materiál v jeho veci a komunikovať s ním, ako aj preto, že pred vydaním rozhodnutia bol uskutočnený výsluch sťažovateľa bez prítomnosti jeho novozvoleného obhajcu, hoci o jeho prítomnosť pri ňom požiadal.

Sťažovateľ taktiež argumentoval, že k porušeniu jeho práv malo dôjsť aj v dôsledku nedostatočného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu z 26. marca 2009 v súvislosti s tým, že dôvody predĺženia lehoty väzby neboli v tomto rozhodnutí individualizované vo vzťahu k jednotlivým obvineným.

II.A K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru

Vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa týkajúcej sa porušenia jeho práva na obhajobu ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej v súvislosti s výkladom základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy (čl. 37 ods. 2 listiny) vyslovil, že z hľadiska ochrany poskytovanej týmto ustanovením treba povedať, že uvedené základné právo sa musí vykladať v úzkej súvislosti s čl. 50 ods. 3 ústavy (čl. 40 ods. 3 listiny), podľa ktorého obvinený má právo, aby... sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. To znamená, že základné právo obvineného obhajovať sa prostredníctvom obhajcu nie je *ratione materiae* súčasťou čl. 47 ods. 2 ústavy (čl. 37 ods. 2 listiny), ale čl. 50 ods. 3 ústavy (čl. 40 ods. 3 listiny), ktorý je v pomere špeciality k ustanoveniu čl. 47 ods. 2 ústavy (*mutatis mutandis* I. ÚS 35/98).

Zo sťažovateľom popísaného priebehu konania je zrejmé, že v danom prípade pri výbere novozvoleného obhajcu došlo ku stretu práva na výber obhajcu (čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny a čl. 6 ods. 3 dohovoru) s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby. Samotný Trestný poriadok v takomto prípade obmedzuje právo na zvolenie, resp. výber obhajcu v záujme zabezpečenia práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby, keď v § 43 ods. 3 ustanovuje, že skôr zvolený alebo ustanovený obhajca je povinný plniť svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom.

Z uvedeného je zrejmé, že k porušeniu sťažovateľovho práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny a čl. 6 ods. 3 dohovoru) vzhľadom na zákonnú povinnosť obhajcu sťažovateľa zastupovať ho až do skutočného prevzatia obhajoby novozvoleným

obhajcom v predmetnom konaní, ako aj s prihliadnutím na možnosť realizovať práva obhajoby sťažovateľa jeho novozvoleným obhajcom v konaní o sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu súdu o predĺžení jeho väzby podľa ústavného súdu nemohlo dôjsť, a preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

II.B K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu z 26. marca 2009 ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 7/00 vyslovil, že čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou. Z citovaného právneho názoru ústavného súdu vyplýva, že čl. 17 ústavy zahrňuje v sebe v podstate všetky práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

Sťažovateľom namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) pri rozhodovaní všeobecného súdu o väzbe spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia všeobecného súdu treba *ratione materiae* subsumovať pod ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy). Porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru neprichádza v takomto prípade do úvahy, keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahuje spravidla na konanie vo veci samej. Ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy) je v prípadoch súdneho konania o väzbe v pomere špeciality voči

generálnemu ustanoveniu čl. 6 ods. 1 dohovoru (čl. 46 ods. 1 a nasl. ústavy a zodpovedajúce články listiny), (mutatis mutandis I. ÚS 224/03).

Ústavný súd viazaný petitom sťažnosti sťažovateľa, ktorý bol v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, preto sťažovať sťažovateľa aj v tejto časti odmietol po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.C Záver

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona a vzhľadom na túto skutočnosť bolo už ďalej bezpredmetné rozhodovať o sťažovateľovom návrhu na vydanie dočasného opatrenia v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2009